

Verstrikt in de schulden en de regels

schuldhulp | Mensen met schulden lopen vaak hulp van de gemeente mis. Ze verdwalen in de bureaucratie, volgens onderzoek.

JELLE BRANDSMA, REDACTIE POLITIEK

De meerderheid van de mensen met problematische schulden wordt door de gemeente niet bereikt en krijgt geen hulp. De hulpverlening is te traag en te complex. Als regels niet eenvoudiger worden, lukt het niet om het aantal mensen met chronisch geldgebrek omlaag te brengen.

Dit blijkt uit een advies van bestuurskundige Roel in 't Veld - in opdracht van het kabinet - dat gisteren aan de Tweede Kamer werd gestuurd. In het rapport 'Een onbemind probleem' schetst hij een 'kafkaësk' beeld van de situatie waarin mensen met problematische schulden terecht komen. In een toelichting zegt hij: "Het aantal voorschriften is enorm terwijl het hier gaat om een categorie mensen die niet is uitgerust om met bureaucratie om te gaan. Er is geen andere groep in Nederland die aan zoveel regels moet voldoen."

De hoogleraar, ex-topambtenaar en (kortstondig) staatssecretaris constateert dat de regels vaak rigide zijn en dat door de automatisering van het opleggen van boetes en het verhogen van boetes de menselijke maat ontbreekt. Op die manier lopen schulden op en wordt vaak te laat door hulpverleners van de gemeente ingegrepen.

De Tweede Kamer vroeg staatssecretaris Jetta Klijnsma (PvdA, sociale zaken) vorig jaar het systeem van schuldhulpverlening door te lichten. Zij schakelde In 't Veld in. Eerder bleek al uit een inventarisatie van de inspectie van het ministerie van sociale zaken dat mensen gemeenten onvoldoende weten te bereiken. Ook de Ombudsman en de Wetenschappelijke Raad voor het

Regeringsbeleid uitten kritiek. Het rapport van In 't Veld heeft een brede politieke dekking. Het werd gelezen door een 'ethisch comité', bestaande uit Job Cohen (PvdA), Wim Deetman (CDA) en Uri Rosenthal (VVD). Het drietal onderschrijft de hoofdlijnen van de analyse.

Volgens In 't Veld moet het toeslagensysteem (voor onder meer huur, zorg en kinderopvang) op de helling. Want als mensen hun inkomen te laag inschatten, en dus meer toeslag krijgen dan waar ze achteraf bezien recht op hadden, moeten zij vaak grote bedragen terugbetalen, terwijl dat geld al is uitgegeven.

Hij bepleit een inkomensafhankelijke zorgpremie, zodat een zorgtoeslag niet meer nodig is. En de huurtoeslag kan direct worden uitgekeerd aan eigenaren van de huurwoningen.

Behalve een aanpassing van het systeem van de toeslagen, suggereert In 't Veld de kwaliteit van de hulpverlening bij gemeenten te versterken. Overheidsdiensten moeten beter samenwerken zodat hulpverleners sneller kunnen optreden. Overheidsinstanties moeten vorderingen waarvan zij weten dat ze nooit zullen worden betaald eerder afschrijven.

Staatssecretaris Klijnsma stelt in een reactie dat zij 'aan de slag' gaat met de conclusies van In 't Veld. Er is meer onderzoek nodig en dat is in de zomer van volgend jaar klaar. Zij is deels afhankelijk van andere ministeries zoals Financiën, waar de Belastingdienst onder valt, en Justitie, waar boetes worden geïnd. "Ik spreek geregeld met mijn collega's in het kabinet over wat er moet veranderen aan het systeem van toeslagen, verkeersboetes en zorgpremies om mensen uit de ellende te houden", zegt zij. Er zijn verbeteringen maar 'de uitvoering is complex'.

Klijnsma wijst erop dat zij extra geld

beschikbaar stelde om de kwaliteit van hulpverlening te verbeteren en dat ze ook een aantal regels heeft vereenvoudigd. "Sinds de crisis is de omvang van schulden gestegen en is de complexiteit van problemen groter geworden. Trajecten duren lang doordat mensen vaak in een heel laat stadium hulp gaan zoeken. Zij hebben gemiddeld bijna 43.000 euro schuld en complexe problemen. Oplossingen vergen tijd want elk mens en elke situatie is anders."

NEDERLAND 8

'Schulden maken is duur voor arme mensen'

Opinie 23 Commentaar

In het kort

Door te veel regels schiet hulpverlening bij problematische schulden doel voorbij

Systeem van toeslagen (huur, zorg en kinderopvang) moet op de helling, concludeert bestuurskundige Roel in 't Veld

Staatssecretaris Klijnsma vindt dat zij al veel heeft verbeterd